

10
GROSZYABC
NOWINY CODZIENNE10
GROSZY

NASZE ABC

Nowe ordynacje

Projekty nowych ordynacji wyborczych do Sejmu i Senatu zostały wreszcie ostatecznie ustalone. W ciągu dwutygodniowych obrad w t. zw. grupach konstytucyjnych BB wprowadzono do nich zmiany dość nieliczne. Aby się zorientować w znaczeniu tych zmian, zrekapitulujemy je krótko.

Przy wyborach do Sejmu pozostaje w całej mocy system projektowany pierwotnie, to znaczy iż kandydatów na posłów wyznacza zgromadzenia okręgowe. Uległ jedynie pewnym zmianom skład tych zgromadzeń. Wzmocniono mianowicie wpływ samorządów powiatowych (poprzednio 1 delegat na 25.000 mieszkańców, obecnie na 20 tys.), a zato osłabiono wpływ rad gminnych (poprzednio każda gmina wysłała 2 delegatów, obecnie tylko te, w których ludność przekracza 6.000), a w miastach korzystniej potraktowano miasta większe, wydzielone z samorządu powiatowego, od niewydziałonych. W pierwszych 1 delegat przypada na 4.000 ludności, w drugich na 6 tys. (gdy poprzednio we wszystkich miastach bez różnicy przewidywano 1 delegata na 5 tys. ludności).

Pozatem przyznano nieco większe prawa samorządom zawodowym, dając im udział w zgromadzeniach okręgowych, z czego ludność miejska okręgu przekraczała 75.000 (poprzednio trzeba było 100.000) i do delegatów adwokatów, lekarzy i rentistów dodając także delegatów techników oraz organizacji kobiecych. Najważniejszą jednak zmianą polega na dopuszczeniu także wyboru delegatów bezpośrednio przez ludność, po 1 delegacie na 500 wyborców.

Główną zmianą ordynacji wyborczej do Senatu jest wprowadzenie, oprócz wyborców mających prawo wyborcze z tytułu zasługi osobistej lub zaufania obywateli, także wyborców z tytułu wykształcenia, mogących wykazać się egzaminem dojrzałości. Zmienia to zasadniczo strukturę Senatu, która poprzednio opierała się na t. zw. elicie (odznaczeni i rozmaici prezesi), teraz zaś będzie wybierana głównie przez inteligencję. W związku z tem zwiększono obwód wyborczy (poprzednio projektowano 1 obwód na 60 wyborców, teraz na 120 — 150).

Wreszcie zmieniono przepisy o głosowaniu o tyle, że poprzednio każdy delegat mógł głosować na mniejszą liczbę senatorów niżeli było do wybrania (w okręgach 5-6-mandatowych na 4-ch, w 4-mandatowych na 3-ch i t. d.), obecnie zaś głosuje na tyłu kandydatów, ile jest mandatów do obsadzenia. Wskutek tego podwyższy się nieco większość wymagana do przeprowadzenia wyborów.

Obie ordynacje są niezmiernie skomplikowane i wymagać będą manipulacji biurokratycznej o wiele większej niż dotąd. Przy wyborach sejmowych, w których punkt ciężkości spoczywa na zgromadzeniach okręgowych, pozostaje kwestia niewiadoma, czy i w jakich rozmiarach wyborcy zechcą lub będą mogli skorzystać z prawa wyboru delegatów przez składanie uwierzytelnionych i legalnie podpisów. Teoretycznie ilość takich wybranych delegatów mogłaby nierzaz być znacznie większa od wszystkich pozostałych, ale rzecz wątpliwa, aby tak było w praktyce. W każdym razie to będzie pierwszy akt wyborczy, przy którym najmocniej rozgrywać się będą agitacje w masach.

Ostatecznie o ustaleniu kandydatów będą decydowały zgromadzenia złożone średnio z 150 — 200 (ewentualnie i więcej) osób, a po rozegraniu się tej kampanii właściwe głosowanie będzie już

Konsekwencje projektów ordynacji wyborczej B. B.

16 milionów wyborców do Sejmu
Pół miliona wyborców do Senatu

Nowy system wyborczy, jaki zamierzają wprowadzić projekty zaakceptowane wczoraj przez BB, odbiega tak dalece od tego, do czego byliśmy przyzwyczajeni w dotychczasowym życiu politycznym — nawet przedwojennym — że szersza opinia nie orientuje się jeszcze, jak ten system będzie funkcjonował w praktyce. Ba — zdaje się, że i same władze które powołane będą do przygotowywania i przeprowadzania wyborów, niebardzo jeszcze wiedzą, jak będą sobie radzić z olbrzymim a nader skomplikowanym mechanizmem, który do okresu wyborczego wprowadza cały szereg etapów, dotąd nieznanych.

Ilu będzie wyborców?

Z zestawianiem list uprawnionych do głosowania przy wyborach do Sejmu kłopot będzie stosunkowo niewielki, nie większy od dotychczasowego: w roku 1930 mieliśmy 15,8 milionów wyborców, w roku 1935 byłoby ich wedle ordynacji dotychczasowej około 18 milionów — po odjęciu zaś trzech najmłodszych roczników (21—24 lat), którym nowa ordynacja prawo wyborcze odbiera, liczba ogólna wyborców w całej Polsce będzie wynosiła około 16 milionów czyli średnio ponad 150 tysięcy na okręg. W poszczególnych okręgach ilość wyborców będzie zbliżała się do 200 tysięcy w okręgach wiejskich na wschodzie i spadała w pobliżu cyfry 100 tysięcy w niektórych okręgach miejskich.

Wyborcy do Senatu

Inaczej będzie z wyborcami do Senatu, których przed pięciu laty było 11 milionów, obecnie wedle dawnej ordynacji byłoby blisko 18 milionów, a wedle nowej będzie...

Otóż to: niewiadomo, ilu ich będzie. Można narazie wysnuwać tylko pewne szacunkowe obliczenia, gdyż dopiero z okazji układania list wyborców do Senatu przeprowadzona zostanie zarządca statystyka, ilu jest w Polsce ludzi ukończonych orderami, ilu prezesów i radców mających otrzymać obecnie prawo wybierania senatorów i ilu wreszcie inteligentów t. j. posiadających dyplom maturalny. W wielu wypadkach te kryteria będą się z sobą pokrywały, gdyż spośród odznaczonych orderami większość należy do inteligencji, a tak samo prezesi i radcowie posiadają w znacznej części cenzus wykształcenia.

Odznaczeni

Nie mamy dotąd statystyki, wykazującej ile zostało wydanych

tylko aktem dodatkowym natury raczej formalnej. Chyba, że ze zgromadzeń wyszłyby kandydatury różnorodne, o rozmaitem zabarwieniu programowym: wówczas — ale też tylko wówczas — sam akt głosowania przedstawiałby również żywszą walkę polityczną.

Przy wyborach senackich, już typowo pośrednich, będziemy musieli w miastach spore rzesze wyborców — w okręgach wiejskich zaś drobne tylko garstki. Ponieważ kandydaci nie będą tutaj wyznaczani, ale bezpośrednio wybierani przez delegatów, przeto wyborcy senacki, choć głosując tylko pośrednio, będzie miał jednak większy wpływ na wybór takiego, czy innego kandydata, od wyborcy sejmowego. Słowem, izba wyższa będzie... „demokratyczniejsza”, izba niższa bardziej „zawodowo-gospodarcza”.

poszczególnych kategorii odznaczeń i ilu osobom (gdyż jedna i ta sama osoba posiada często kilka stopni tego samego odznaczenia), a dalej ile z tych osób już umarło i ile (co się zdarza bardzo często) posiada równocześnie odznaczenia kilku rozmaitych kategorii. Wiemy tylko, że kawalerów Virtuti Militari pobierających pensję przywiązaną do tego orderu jest 6 tysięcy — pozatem istnieją tylko cyfry przypuszczalne.

Przed rokiem, gdy aktualna była koncepcja oparcia Senatu na elicie złożonej z kawalerów Virtuti Militari i Krzyża Niepodległości, szacowano liczbę osób wchodzących w rachubę mniej więcej na 30 tysięcy. Obecnie, po dołączeniu także kawalerów Medalu Niepodległości oraz odznaczeń cywilnych można przypuszczać, że ogólna ilość wyborców senackich z tej kategorii będzie się wahała między 50 a 100 tysiącami osób.

Podobną siłę liczebną mieć będzie kategoria radnych samorządowych i prezesów różnych organizacji.

Inteligencja

Co zaś do inteligencji, to w roku 1921 liczyła ona około 750 tysięcy osób, a po odliczeniu tych, którzy nie mieli skończonych 30 lat — około 350 tysięcy. W tej cyfrze jednak zaliczeni byli także tacy, którzy całej szkoły średniej nie ukończyli — po ich odliczeniu możemy cyfrę osób z maturą liczących ponad 30 lat wieku liczyć w roku 1921 na ćwierć miliona. Obecnie, po 14 latach, gdy corocznie przybywa około 20 — 25 tysięcy młodych ludzi z egzaminami dojrzałości, a w grupie 30-letnich roczny przyrost można oceniać na 15 — 20 tysięcy, należy przypuszczać, że ogólna cyfra osób posiadających senacki cenzus inteligencji wedle projektu nowej ordynacji wynosi około pół miliona, może i więcej.

Przez udzielenie zatem inteligencji — wskutek przyjęcia poprawki w czasie dyskusji nad projektem w łonie BB — praw wyborczych do Senatu zmienia się całkiem zasadniczo jego struktura: gdy bowiem wedle pierwotnego projektu wyborców senackich miało być 100 — 150 tysięcy, obecnie przynajmniej do nich około 400 tysięcy (jeśli nie więcej) takich, którzy głosować do Senatu

będą, na zasadzie cenzusu wykształcenia — i ta kategoria będzie decydowała w zasadzie (zwłaszcza w miastach) o składzie kolegów wyborczych, mających dokonać wyboru ostatecznego.

Kataster elity

Ale to dopiero jeden z dalszych aktów wyborczych. Pierwszym będzie ustalenie wykazów wyborców senackich. Na jakiej podstawie? Władze, nie mając co do tego żadnych danych, będą musiały opierać się na zeznaniach samych zainteresowanych i założyć swego rodzaju „kataster elity”. Dokładność jego będzie oczywiście zależała od samych zainteresowa-

nych: jeśli wybory senackie nie wywołają wśród ludności (lub niektórych jej kategorii), żywszego oddźwięku, cyfra wyborców będzie odpowiednio malała.

Będzie ona pozatem bardzo rozmaita już z samej natury rzeczy: w powiatach wiejskich trzeba będzie bodaj zebrać wyborców senackich z całego powiatu, aby ich się zebrało 120 — 150, potrzebnych dla stworzenia obwodu wyborczego, natomiast np. w Warszawie liczba wyborców, jeśli wszyscy się zgłoszą, będzie sporo przekraczała cyfrę 100 tysięcy.

Ale to dopiero akt I-szy, a raczej jego początek. O dalszych etapach akcji wyborczej wedle nowego systemu pomówimy jutro.

„Nie w jednym dniu Rzym zbudowano”

Min. Frick przeciwko radykalnemu odłamowi hitlerizmu

BERLIN, 2.6. (PAT). Na zebraniu kierowników politycznych organizacji narodowo - socjalistycznej w Erfurcie min. Frick wystąpił z doniosłą mową, w której oświadczył m. in., że największym sukcesem polityki narodowo-socjalistycznej jest odzyskanie nie zależności i swobody zbrojeniom Niemiec. Po ostatniej mowie Hitlera, inne mocarstwa mają do wyboru przyjąć lub odrzucić wyciągniętą dłoń pokojową Niemiec. Min. Frick oczekuje, że w najbliższym czasie nastąpią konkretne posunięcia w tym kierunku.

W drugiej części przemówienia min. Frick z niezwykłą stanowczością wystąpił przeciwko radykalnemu kołom narodowo - socjalistycznym, niezadowolonym z dotychczasowego tempa rewolucji hitlerowskiej, oświadcza:

— Twierdząc, że ci ludzie przedstawiają wielkie niebezpieczeństwo i sabotują rewolucję narodowo - socjalistyczną. My sami wiemy, że pozostały jeszcze do rozwiązania wielkie zagadnienia, ale w Rzymie nie w jednym dniu został zbudowany; podobnie jak nie można rozwiązać kwestii żydowskiej przez wybijanie szyb, tak samo i patki policjantów nie rozwiążą konfliktu kościelnego. Do wszystkich tych spraw potrzebujemy czasu.

O stosunku państwa do Kościoła minister oświadczył:

— Partia i państwo nie wtrą-

cają się do sporów religijnych, ale strzec będziemy bacznie, aby Kościół nie wykraczał poza swój teren. Zadaniem Kościoła jest duszpasterstwo, a nie polityka i tu będziemy bezwzględni.

. W dalszym ciągu swej mowy min. Frick podkreślił, że nie było

Przemówienie min. Skarb. o wynikach poz. inwestycyjnej

Zapowiadana konferencja prasowa w sprawie rezultatów Pożyczki Inwestycyjnej odbędzie się w dniu dzisiejszym, poniedziałek 3 b. m. w Ministerstwie Skarbu. Na konferencji tej Minister Skarbu, prof. Zawadzki, wygłosi przemówienie ilustrujące ogólną sytuację skarbową.

Ambasada francuska w Chinach

SZANGHAI, 2.6. (PAT). Ministerstwo spraw zagranicznych w Nankinie otrzymało zawiadomienie o decyzji rządu francuskiego podniesienia poselstwa francuskiego w Chinach do rangi ambasady. Podobną decyzję w stosunku do poselstwa chińskiego w Paryżu ogłosił na raz przed chiński w najbliższym czasie.

Premj. Gömbös wyzwany na pojedynek przez przywódcę rolników Eckhardta

BUDAPESZT, 2.6. (ATE). Senacja dnia stała się wyzwaniem na pojedynek premiera Gömbösa przez dowódcę partii drobnych rolników Tibora Eckhardta. Tło sprawy jest następujące:

Z okazji pogodzenia się Tibora Eckhardta z byłym premierem hr. Bethlenem, ten ostatni wystosował do Eckhardta list z przeproszeniem, w którym wycofuje cały szereg napaszczy na Eckhardta, podkreślając, że oparte one były na informacjach, uzyskanych od premiera Gömbösa. Wobec tego Eckhardt postanowił zażądać satysfakcji i wystąpił do premiera Gömbösa swych sekundantów w osobach posła Kleina i sekretarza partii drobnych rolników, Szent-

vany'ego. Ponieważ Gömbös bawi poza Budapesztem w swej posiadłości ziemskiej, sekundanci Eckhardta żądanie udzielenia satysfakcji przedstawili sekretarzowi prywatnemu premiera z prośbą o natychmiastowe doręczenie Gömbösowi. Akcja Tibora Eckhardta wywołała w kołach politycznych przykre zdziwienie.

BUDAPESZT, 2.6. (PAT). Dwaj przyjaciele Tibora Eckhardta, których Eckhardt, jako swych sekundantów wysłał do premiera Gömbösa, nie zdołali do tytychczas nawiązać kontaktu z premierem. Koła polityczne węgierskie sądzą, że o pojedynku nie może być mowy.

Nowy rząd Czechosłowacji zatwierdzi dziś prez. Masaryk

PRAGA 1.6. (ATE). Premier Malypetr zakończył z powodzeniem narady w sprawie utworzenia nowego rządu i przedstawił listę swego gabinetu jutro przydentowi Masarykowi do zatwierdzenia. Nowy rząd liczyć będzie 16 ministrów t. zn. o 1 więcej, aniżeli w rządzie poprzednim.

W skład nowego rządu wejdzie tylko trzech nowych ministrów. Dotychczasowy minister robót publicznych Czech (niemiecki socjaldemokrata) obejmie tę funkcję. Spinie, który w nowym rządzie będzie min. bez teki.

Na miejsce min. wojny Brada, który obejmie stanowisko przewodniczącego nowej Izby, wejdzie poseł agrariuszy czeskich, Machnik, który liczy 49 lat i jest dyr. szkoły rolniczej oraz komendantem t. zw. „kawalerii chłopskiej”, organizacji rolniczej, wzorującej się na „Sokole”.

Przywódca czeskiej partii rzeszowej, Józef Najman, obejmie min. handlu. Liczy on lat 53 i w latach 1926-29 był min. kolei. Ministerstwo robót publicznych zostało dotychczasowemu min.

handlu, Dostalkowi. Ministerstwo opieki obejmie po swym koledze partyjnym, dr. Meissnerze, Antoni Srba, który w latach 1921-22 był ministrem poczty, a 1922-25 ministrem pracy.

Śnieg w czerwcu

LENINGRAD, 2.6. (PAT). W ostatnich dwóch dniach w Leningradzie i okolicy spadł śnieg, co o tej porze roku jest rzadkim zjawiskiem.

Nowe aresztowanie w sprawie Jacoba

PARYŻ, 2.6. (PAT). Agencja Havasa donosi z Berlina o aresztowaniu przez policję polityczną dr. Mischlera, członka prezydium „Liga Austriaków”. Mischler był również sekretarzem austro - niemieckiego zjednoczenia ludowego, którego przywódcą był Loche, były socjaldemokratyczny przewodniczący Reichstagu. Jak przypuszczają, aresztowanie to nie pozostaje w związku z kwestią austriacką, lecz ze sprawą dziennikarza szwajcarskiego Jacoba.

Mięso pod wodą
Straszne skutki ulew

LONDYN, 1. 6. (ATE). Z Mexico City donoszą: W miejscowości Toluca (stan Mexico) ulewa połączona z oberwaniem się chmury wyrządziła ogromne szkody. Całe miasto znajduje się pod wodą. W San Luis 3 osoby zginęły od uderzenia pioruna.

W miejscowości Zuchila (Oaxaca) piorun uderzył w wieżę kościoła, który stanął w płomieniach i spłonął doszczętnie. Państwowa ognia padły niezwykle cen-

ne malowidła oraz zabytki sztuki kościelnej.

250 ofiar tornado

NOWY JORK 1.6. (PAT). — W Mac Cook (stan Nebraska) nawałnica i huragan spowodowały śmierć 16 rodzin. Szczegółów katastrofy brak.

OXFORD 1.6. (PAT.). Liczba ofiar ostatniego tornado oraz powodzi na obszarach stanu Nebraska wynosi 250 osób.

400.000 górników zastrajkuje
16 czerwca w Ameryce

NOWY JORK, 1. 6. (ATE). Zarząd amerykańskiego związku górniczego, wobec rozbicia się rokowań arbitrażowych, dotyczących uregulowania płac, postanowił rozpocząć strajk z dniem 16-go czer-

ca. Strajk ten, który obejmie zgórą 400.000 górników, będzie pierwszym strajkiem w Stanach Zjednoczonych od chwili zniesienia ustawodawstwa N. R. A.